

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Ideological

مسائل ایدئولوژیک

الحاج داکتر امین الدین سعیدی (سعیدافغانی)
۱۸ جنوری ۲۰۱۸

نعمت زبان

؛

آداب سخن گفتن مؤمن مسلمان:

یکی از آداب سخن گفتن اینست که هم سخن نیکو بگوئیم و هم آن را به صورت نیکو ارائه کنیم ، توجه باید کرد این دو صفت دارای مفاهیم خاصی است ، اولی اشاره به محتوای صحبت دارد و دومی به چگونگی بیان صحبت ، اولی ریشه در علم و درایت گوینده و دومی نشان دهنده آداب گوینده است.

خداند متعال نعمت های متعددی به انسان اعطا فرموده است ، که از هر کدام آن باید انسان شکر گزار باشد، به علاوه شکر گزاری، باید از این اعضاء در محلی که خداوند بر آن امر فرموده است استفاده شود.

اولین هدایت دستور و رهنمود که الله تعالی برای شخصی مسلمان در صحبت کردن هدایت فرموده است، رعایت تقوای الهی در صحبت کردن است: « يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ قُولُوا قَوْلًا سَدِيداً » (ای کسانی که ایمان آورده اید! تقوای الهی پیشه کنید و سخن (حقّ و) استوار گوئید.

نعمت زبان با در نظر داشت این که از لحاظ جسمی بی نهایت حجم کوچک نسبت به سایر اعضاء بدن دارد، اما کارائی بسیار زیادی دارد و به همین علت هم می بینیم گناهان زیادی را برای این عضو بر شمرده اند.

قرآن عظیم الشان برخی خصوصیات و انظار را برای ما بیان فرموده که باید آن را جداً در نظر باید گرفت:
۱- در سخن گفتن باید احتیاط راز دست ندهیم، و نباید فراموش کنیم که هر چیزی که از زبان ما خارج می شود فردا در نزد الله جوابگوی آن خواهیم بود :

«وَ إِنَّ عَلَيْكُمْ لِحَافِظِينَ ، كِرَاماً كَاتِبِينَ » (سوره انفطار ۱۰- ۱۱)

۲- « ... مَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا » (سوره نساء/ ۸۷) (چه کسی از خداوند راستگوتر است؟)

۳- « وَ مَنْ أَحْسَنَ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ ... » (سوره فصلت/ ۳۳) (چه کسی گفتارش نیکو تر است از کسی که به سوی خدا دعوت می کند؟)

۴- « فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَيْنًا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَى » (سوره طه/ ۴۴) (در نصیحت دیگران سخن گفتن با نرمی احتمال تأثیرش بیشتر است)

۵- « وَ إِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ... » (سوره انعام/۵۴) (سلام کردن، بهترین شروع برای آغاز سخن با مؤمنان)

۶- «... وَ قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا...» (سوره بقره/۸۳) (با مردم به نیکی سخن بگویند)

۷- «... فَبَشِّرْ عِبَادِ، الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ...» (سوره زمر/۱۷-۱۸) (سخنان را بشنوید، اما به بهترینش عمل کنید)

نسخه شرعی در صحبت کردن با مادر و پدر

نباید فراموش کرد که مادر و پدر دو هدیه بزرگ الهی هستند که همه انسانها به مقام والای آن پی برده و به دید احترام و عزت به آنها می بینند، دین مقدس اسلام نیز این حس درونی انسان ها را که از یک منبع عاطفی و عقلی سر چشمه می گیرد ، تحریک نموده و با هدایات و رهنمود های متعددی مقام و منزلت آنها را بیان نموده و به فرزندان هدایت فرموده اند، که یک لحظه ای هم از احترام پدران و مادران غافل نشوند و در سخن گفتن به آنها از دقت لازم کار گیرند. قرآن عظیم الشان و سنت پیامبر صلی الله علیه وسلم در آیات ۲۳ و ۲۴ سوره مبارکه اسراء دستورهای بسیار مهمی را به فرزندان ارائه داشته است:

اولین هدایت شرعی برای فرزندان اینست که از استعمال کلماتی که خلاف ادب و احترام است مانند گفتن کلمه «اف» که کمترین ناراحتی فرزند را می رساند خودداری نمایند: «فَلَاتَقُلْ لَهُمَا افَ» به آنها (حتی) «اف» مگو»

- بر فرزندان است تا از گفتن کلماتی که باعث رنجش پدر و مادر می گردد ، پرهیز به عمل آید و با آنان نباید پرخاش و غالمغال کرد : «وَلَا تَنْهَرُهُمَا» (به آنان پرخاش مکن)

- بر فرزندان لازم و واجب است تا به پدر و مادر ، به طور شایسته و با بزرگواری و کریمانه سخن بزنند ، و همیشه از کلمات شایسته استفاده به عمل آرند : «وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا؛ و با آنان سخنی شایسته بگو»

- بر فرزندان واجب است تا با پدر و مادر متواضعانه سخن بگویند و از به کار بردن کلمات و سخنان متکبرانه جداً دوری نمایند. «وَ اخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ؛ و از سر مهربانی، بال فروتنی بر آنان بگستر»

- بر فرزند است که از خدای تعالی برای والدین خود طلب خیر و برای آنان دعا کند و رحمت و آمرزش پروردگار را خواستار شود: «وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْنِي صَغِيرًا؛ و بگو پروردگارا، آن دو را رحمت کن چنان که مراد در خردی پروردند».

نسخه شرعی در صحبت کردن زن با اشخاص نامحرم

در دین مقدس اسلام در باب سخن گفتن زن با مرد نامحرم هدایت و دستاویز خاصی در کتاب الله و سنت رسول الله ، ارائه شده است، یکی از این دستاویز اینست که اگر ضرورتی به سخن گفتن نباشد سکوت برایش بهتر است. پروردگار با عظمت ما (در آیت ۳۲ سوره احزاب) می فرماید :

«... فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا » (پس در سخن گفتن ملایمت نکنید (یعنی:

هنگامی که با مردان نامحرم سخن می گویند، ثن صدایتان را پائین نیاورید و نرم و ملایم سخن نگویند چنان که زنان فتنه برانگیز چنین می کنند) «که آن گاه کسی که در دلش مریضی است (یعنی: کسی که بدکار یا منافق است) «طمع می ورزد. و نیکو سخن گویند» (نزد مردم، طبق سنتهای شرع؛ سنجیده و به دور از شک برانگیزی، به طوری که شنونده چیزی از آن را ناشایست و غیر شرعی تلقی نکند).

در تفسیر «إِنْ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ» مفسرین می نویسند که: «زنی که با کرشمه سخن گوید، علامه بی تقوایی اوست».

در تفسیر «فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ» مفسرین می نویسند که قرآن عظیم الشأن تعلیمات و رهنمود خاصی را برای صحبت کردن زن با نامحرمان بیان داشته است که باید توسط زنان با تقوا جداً رعایت گردد.

به صورت کل از فحوای آیت متبرکه که به وضاحت تام معلوم می شود که بر زنان لازم است در صحبت کردن با نامحرمان در جنب این که رعایت آداب گفتار، دارند، موظف اند دواصل اساسی دیگر را نیز رعایت نمایند: **اصل اول خضوع در گفتار است:**

خضوع در گفتار طوری است که: سخن ایشان اشاره به فروتنی، تسلیم و فرمان برداری بدون قصد را داشته باشد مانند: نازک، ظریف، با ناز و کرشمه و با نرمی سخن گفتن با نامحرمان جلوگیری به عمل آرد، تا مبدا دل آنان را دچار ریه و پندارهای شیطانی نموده و شهوتشان را برانگیزاند و در نتیجه مردانی که به مریضی اخلاقی اغشته اند و به خاطر نداشتن و یا کمی ایمان به ایشان طمع ورزند.

دوم: بر زنان لازم است با «قَوْلًا مَعْرُوفًا» و کلام شناخته شده، کلام مورد رضای پروردگار و پیامبر صلی الله علیه وسلم و توأم با حق و عدالت باشد، با مردان نامحرم تکلم نمایند، طوری که سخن ایشان موجب آرامش و اطمینان شنونده شود، نه باعث اضطراب و تشویق خاطر او، سخنی زیبا و به دور از اشاره به فساد و ریه، سخنی که شرع و عرف اسلامی آن را شایسته و پسندیده می داند و آن کلام، موافق با دین اسلام است.

مفسر شهیر جهان اسلام سید قطب در تفسیر «قَوْلًا مَعْرُوفًا» می نویسد: «قول معروف یعنی این که سخن آنها در امور معروف و نیک باشد نه منکر و بد مانند شوخی کردن و» (سید قطب، ۱۴۱۲ق: جلد ۵، صفحه ۲۸۵۹).

به صورت کل باید گفت: هر صحبت و خندیدن زنان با نامحرم که موجب فساد و گناه شود به صورت مطلق جایز نیست. و هر حرکت و کرشمه و حتی پوشیدن لباس که موجب جلب توجه نامحرم شود، باید از آن جلوگیری به عمل آید و اگر احياناً به راه انداختن همچو اعمال و حرکات موجب توجه و نگاه سوء و تهییج مردان شود گناه کبیره است.

به مردان است زمانی که صحبت های زنان را که آب و تاب و صدای نازک و به اصطلاح به کرشمه صحبت می کنند و مرد حس کند که از صحبت او تله و ترس افتادن به گناه در میان باشد، حکم شرعی برای مرد ها همین است که از شنیدن صحبت های همچو زنان جلوگیری به عمل آرند، و شنیدن همچو صحبت ها برایش حرام و ناجایز است.

نسخه شرعی:

بهترین راه برای خروج و بیرون رفت از این دام شیطانی، بر مرد وزن است تا این نسخه نجاتبخش قرآنی را در زندگی خویش رعایت و مورد تطبیق قرار دهد:

اول برای مردان: «قُلْ لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ» (به مردان مؤمن بگو دیده فرو نهند و پاکدامنی خود را حفظ کنند. (سوره نور، آیت ۳۰) قرآن عظیم الشأن با تمام صراحت مرد را از انجام دادن به اعمالی که موجب زنا می گردد منع فرموده و در (آیت ۳۲ سوره الإسراء) فرموده است: «وَلَا تَقْرَبُوا الزَّوْجَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا» (و به زنا نزدیک نشوید بدرستی که آن فاحشه و بد راهی است) طوری که در فوق یاد آور شدیم تأکید قرآن عظیم الشأن همین است که: از نزدیکی و انجام دادن مقدمات زنا باید جلوگیری شود، از جمله: مزاح و شوخی های بیمورد، بوسه و نگاه شهوت انگیز و حرکات دیگر.

هكذا سنت رسول الله صلى الله عليه وسلم نیز از پرهیز و نزدیکی به زنا و مقدمات آن شدیداً ممانعت به عمل آورده و در حدیثی می فرماید: «**إياكم والدخول على النساء**» **قيل: يا رسول الله أفرأيت الحمى؟ فقال: «الحمى الموت»** (متفق علیه)، یعنی: (پرهیز از وارد شدن به محیط زنان (بیگانه)، از او سوال شد: «در مورد نزدیکان (قوم و خویش) همسر چطور؟» پیامبر صلى الله عليه وسلم فرمودند: «(خطر) نزدیکان همسر به مثابه مرگ است!» و همچنین از خلوت کردن با زنان بیگانه نهی کرده است و فرمودند: «**ما خلا رجل بامرأة إلا كان الشيطان ثالثهما**» (روایت احمد ۱/۲۶)، یعنی (هیچ مردی نیست که با زن (نامحرمی) خلوت کند مگر این که شیطان شخص سوم آنها خواهد بود).

همچنین فرموده است: «**اتقوا الدنيا واتقوا النساء فإن أول فتنة بني إسرائيل كان في النساء**» (روایت مسلم ۲۷۴۲)، یعنی: (پرهیز از دنیا و از زنان، زیرا اولین فتنه بنی اسرائیل در زنان بود). همچنین فرمودند: «**ما تركت بعدى فى أمتى فتنة أضر على الرجال من النساء**» (متفق علیه)، یعنی: (پس از خودم در اتم چیزی خطرناکتر از فتنه زنان برای مردان ترک نکردم).

دوم برای زنان: و بهترین راه بیرون رفت از مضیقه و افتادن در دام شیطان، بر زنان است که این سه نسخه حیاتبخش را در زندگی خویش عملی فرمایند:

۱- رعایت حجاب: «**وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ**» (به زنان با ایمان بگو چشم از نگاه به مردان اجنبی فرو بندند و فرج (عورت) های خویش را حفظ کنند و زینت خویش را جز آنچه پیداست آشکار نسازند و نیز دستور بده تا اطراف سرپوش های خود را بر گریبان و سینه های خود انداخته، آن را بپوشانند و هنگام راه رفتن پاهای خود را بر زمین نکوبند تا زینت های پنهانی شان معلوم شود) (سوره نور آیت ۳۱)

۲- دومین توصیه به زن ها اینست که با مرد اجنبی، کمتر اختلاط داشته باشند. البته زن با رعایت حدود حجاب شرعی می تواند مصروف امور اجتماعی شود.

۳- سومین توصیه که برای زن ها در شرع وجود دارد همانا رعایت حیا است. حیا به این معنا است که انسان به خاطر ترس از آلوده شدن به گناه، خود را نگاه کند. حیا برای زن، دارای ارزش ذی قیمت اخلاقی می باشد. الهی ما را از آن برخوردار نما!

گناهان زبان:

گناهان زبان متعدد و زیاد هستند، که ضرورت به نوشتن رساله مستقلی در این بابت دارد ولی من صرفاً در اینجا مختصراً، به تعدادی از این گناهان اشاره می کنم، از پروردگار با عظمت توفیق می خواهم که ما را از این گناهان محفوظ و نجات دهد **امین**.

برخی از این گناهان عبارتند از:

« غیبت، نمایی (سخن چینی)، دروغ، دو زبانی، بهتان و افتراء قذف، افشاء اسرار مؤمن، دشنام، لعن و نفرین، طعن و شتمانت، سخریه و استهزاء، مدح، اظهار غضب، غنا، کثرت مزاح و خنده، تکلم بدون علم در امور مهم و شرعی، تکلم بی فایده، منکر خدا شدن، غیر خدا را پرستش کردن، دروغ بستن به خدا، کفران نعمت، اظهار ناامیدی کردن از خداوند، به الله دشنام دادن، نسبت بی عدالتی به الله، ادعای خدائی کردن، دعای خیر برای ستمگران، نفرین کردن، با دشمنان خدا اظهار دوستی کردن، منکر رسالت پیامبر شدن، حلال خدا را حرام و حرام خدا را حلال دانستن، بناحق

شهادت دادن ، به پدر و مادر اُف گفتن، عیبجوئی کردن، وعده دروغ دادن، با زن نامحرم شوخی کردن، سخن برادر مسلمان خود را قطع کردن، پیشگوئی و کهانت، امر سلاطین را امر خدا دانستن و غیره...

وما علینا الا البلاغ المبین

فهرست موضوعات مندرج :

- مقدمه
- رسالت زبان
- زبان وسیله شناخت انسان
- زیبایی های زبان در قرآن کریم
- زبان در احادیث نبوی (صلی الله علیه وسلم)
- زبان وسیله تمایز انسان با حیوان
- عفت زبان
- تقاضای اعضای بدن از زبان
- درد زبان
- کم سخن گفتن
- جلو زبان را باید در اختیار داشت
- فکر کردن قبل از سخن گفتن
- معجزه زبان
- آفتهای زبان
- غیبت
- دروغگوئی
- گزیدن زبان
- رازداری
- کتمان اسرار زنا شوی
- حکمت دو گوش و یک زبان
- آداب سخن گفتن مؤمن مسلمان
- نسخه شرعی در صحبت کردن با مادر و پدر
- نسخه شرعی در صحبت کردن زن با اشخاص نامحرم
- گناهان زبان

موضوع : نعمت زبان

تتبع و نگارش : امین الدین « سعیدی- سعید افغانی »
مدیر مرکز مطالعات ستراتیژیکی افغان
و مسئول مرکز فرهنگی د حق لاره- جرمنی

مہتمم : دکتور صلاح الدین «سعیدی – سعید افغانی»
مصحح: فضل احمد